

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.974/2013/7. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek - a Pintér és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2013. szeptember 11. napján kelt 13.P.22.289/2012/10. számú ítélete ellen az alperes részéről 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

R É S Z Í T É L E T E T :

Az ítéltábla az annak megállapítására irányuló keresetet, amely szerint az I. r. felperes és az alperes között 2008. május 21. napján létrejött, **(kölcönszerződés száma)** számú kölcsönszerződés a szerződés tárgya, a törlesztő részletek száma, összege és a törlesztési időpontok, valamint a hiteldíj alperes általi megváltoztatására alapot adó körülmények részletes meghatározásának hiánya miatt érvénytelen, elutasítottnak tekinti.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja az alábbiak szerint.

Elutasítja az annak megállapítására irányuló keresetet, amely szerint a fent megjelölt kölcsönszerződés annak alaki hibája, valamint az árfolyamrés, mint költség feltüntetésének hiánya miatt érvénytelen.

Elutasítja az annak megállapítására irányuló keresetet, hogy a fent megjelölt kölcsönszerződés biztosítására kötött készfizető kezesi és opciós szerződések azok alaki hibája miatt, továbbá járulékos jellegük folytán érvénytelenek.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltség és az eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Felhívja az alperest, hogy hivatalos lelet készítésének terhével 8 napon belül rójon le 207 000 (kettőszázhétezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 355 000 (háromszázötvenötezer) Ft másodfokú perköltséget.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS

Az I. r. felperes és az alperes 2008. május 21. napján kölcsönszerződést kötöttek az I. r. felperes által megvásárolni kívánt Opel Corsa típusú személygépkocsi vételárának alperes általi finanszírozása céljából. Az alperes vállalta, hogy a gépjármű 3 541 000 Ft vételára és az I. r. felperes által önrészként fizetendő 354 100 Ft különbözetét folyósítja az I. r. felperes részére. A kölcsönszerződésben rögzítésre került, hogy a finanszírozás pénzneme CHF, fizetési pénzneme Ft, kamatozása változó, a kamat mértéke 9 %, a THM 9,38 %, a törlesztő részletek száma 120, a normál összegű törlesztő részlet 40 367 Ft, a kezelési költség 0 Ft, továbbá, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben az annak mellékletét képező Gépjármű-vásárlási Célú Kölcsönszerződés és Opciók Szerződés Általános Szerződési Feltételei (a továbbiakban: KÁSZF) az irányadók. Ezek az általános szerződési feltételek - egyebek mellett - az alábbi rendelkezéseket tartalmazzák:

- „...Amennyiben a finanszírozás devizaneme nem a fizetés pénzneme, viszont magyar forintban van a Szerződésben meghatározva, a Kölcsön folyósítása forintban történik oly módon, hogy a Kölcsön forintban kifejezett összege a folyósítást megelőzően átszámításra kerül a Finanszírozás devizanemébe, a folyósítás napjára érvényes deviza vételi Árfolyamon. Egyéb esetekben a Kölcsön folyósítására a Finanszírozás devizanemében kerül sor.” (KÁSZF III.8. pont)

- „...Amennyiben a finanszírozás devizaneme nem magyar forintban, hanem más devizanemben került a Szerződésben rögzítésre és a fizetés pénzneme magyar forint, akkor a havonta esedékes törlesztő részlet összege mindig az esedékesség napjára érvényes deviza eladási Árfolyam alapján kalkulált forint érték.” (KÁSZF V.4. pont)

- „...A vételi Árfolyam minden esetben alacsonyabb az eladási Árfolyamnál, a vételi és az eladási Árfolyam közötti különbség (árfolyamrés) maximális mértéke 2,5 %.” (KÁSZF I.26. pont).

A kölcsönszerződést az alperes képviselőjében - az alperes és a **(R.)**. között létrejött együttműködési megállapodásban foglaltak alapján - az autókereskedő alkalmazottja írta alá a „alperes neve felhatalmazása alapján 110.” szövegű bélyegzőlenyomat használatával.

A kölcsön visszafizetéséért a II. r. felperes készfizető kezességet vállalt, emellett az I. r. felperes és az alperes a kölcsön felhasználásával megvásárolt gépkocsira biztosítéki célú opciós szerződést kötöttek.

A felperesek módosított keresetükben kérték a kölcsön-, a készfizető kezesi és az opciós szerződés érvénytelenségének megállapítását. Érvelésük szerint az alperes kizárólag írásban köthetett kölcsönszerződést, miután azonban a megállapodás nem felel meg a Ctv. 8. § (1) és (2) bekezdésében, a Pp. 196. § (1) bekezdésében és a Hpt. 210. § (1) bekezdésében foglalt alaki követelményeknek, így az írásba

foglaltak nem tekinthető, ezáltal a Ptk. 217. § (1) bekezdése szerint semmis. További semmisségi okként hivatkoztak arra, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), c), d) és e) pontjaiban foglalt kötelező elemeket.

Állították, hogy az általános szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, miután nem volt módjuk azt megismerni, velük azt nem tárgyalták meg. A fentieken túl kérték a kölcsönszerződés egyes pontjai érvénytelenségét megállapítani arra hivatkozva, hogy azok tisztességtelen szerződési feltételek. A készfizető kezesi és opciós szerződés érvénytelenségének megállapítását azok járulékos jellegére tekintettel kérték.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elsődleges védekezésében illetékességi kifogást terjesztett elő és kérte az iratok áttételét a Fővárosi Törvényszékre, miután az általános szerződési feltételekben e bíróság kizárólagos illetékessége került kikötésre. Érdemi védekezésében vitatta a felperes által hivatkozott semmisségi okok fennállását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a peres felek között 2008. május 21-én létrejött **(kölcsönszerződés száma)**. számú kölcsönszerződés és az azt biztosító készfizető kezesi és opciós szerződés érvénytelen. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 30 000 Ft perköltséget. A feljegyzett 36 000 Ft eljárási illeték viselésében az alperest marasztalta. Határozatának indokolása szerint az alperes illetékességi kifogását - a Kúria 2/2011. PK véleményének 5/a. pontjában foglaltakra utalással - megalapozatlannak ítélte. Megállapította, hogy az alperes és a gépjármű-kereskedő közötti együttműködési megállapodás alapján a gépjármű-kereskedő az alperes nevében és képviselőként köthetett szerződést, és jogosult volt annak aláírására alkalmazottai részére meghatalmazást adni azzal, hogy az aláírásra jogosult alkalmazottak nevét, személyi adatait és aláírásmintáit külön íven rögzítenie kellett. Miután azonban az alperes ezen utóbbi okiratot bírói felhívás ellenére nem csatolta, nem volt beazonosítható, hogy a kölcsönszerződést és az azt biztosító készfizető kezesi és opciós szerződést az arra jogosult személy írta-e alá, amiből azt a következtetést vonta le, hogy a szerződések a Hpt. 210. § (1) bekezdésében rögzített kötelező írásbeliségre vonatkozó jogszabály megsértése miatt a Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján semmisek. Kiemelte, az alperes nevében eljáró személyt a Ptk. 221. § (1) bekezdése alapján álképviselőnek tekintve az alaki hiba az alperes utólagos jóváhagyásával kiküszöbölhető lenne, erre azonban nem került sor.

Nem fogadta el azt a felperesi állítást, miszerint a szerződésben hivatkozott általános szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, tekintve, hogy a felperesek aláírásukkal elismerték, hogy a KÁSZF-et megismerték, azt az alperessel megtárgyalták.

A kölcsönszerződés rendelkezéseit értelmezve arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szerződés tartalmazza annak tárgyát, a törlesztő részletek összegét, számát és a törlesztési időpontokat, valamint a hiteldíjmutató alperes általi egyoldalú

módosítására lehetőséget adó okokat, így a kölcsönszerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés a), e) és d) pontjára alapított semmisségét nem találta megállapíthatónak. A c) pont szerinti semmisséget megalapozó körülményként értékelte ugyanakkor, hogy a szerződés

nem tartalmazza a vételi és az eladási árfolyamok alkalmazásából eredően az I. r. felperesre háruló fizetési kötelezettséget, mint költséget.

A készfizető kezesi és az opciós szerződés érvénytelenségét azok járulékos jellegére tekintettel állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatása, a felperes keresetének elutasítása iránt. Változatlanul vitatta, hogy a kölcsönszerződés, továbbá a készfizető kezesi és az opciós szerződés az elsőfokú bíróság által megállapított bármely okból érvénytelen lenne. Az alaki érvénytelenség tekintetében kifejtette, nincs jelentősége annak, hogy a képviselőjében eljárva név szerint kik írták alá a szerződést, egyrészt ugyanis a szerződések aláírására az autókereskedő ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségben került sor, így az ott dolgozó alkalmazottat a Ptk. 220. § (1) bekezdése alapján a képviselőjének kell tekinteni. Másrészt ha a szerződéseket aláíró személy erre irányuló meghatalmazás nélkül járt el, álképviselőnek minősül, akinek eljárást a kölcsön folyósításával és a perben tett nyilatkozatával utóbb jóváhagyta, sőt a felek a szerződést annak 2010. január 14. napján kelt módosításával meg is erősítették. Utalt emellett arra, hogy a jóváhagyás hiányára legfeljebb ő hivatkozhatna.

Tévesnek ítélte az elsőfokú bíróság ténymegállapítását, miszerint a szerződés az árfolyamrés feltüntetésének hiányában a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerint semmis. Az általános szerződési feltételek I. értelmező rendelkezések 26. pontjának második bekezdése ugyanis pontosan rögzíti az árfolyamrés maximális mértékét, 2,5 %-ban jelölve meg azt. Érvelése szerint az árfolyamrés egyébként sem tekinthető költségnek, így azt a Hpt. hivatkozott rendelkezései szerint a szerződésben nem is kellett volna feltüntetni.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben egyrészt az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték, másrészt viszont annak megváltoztatását és a teljes szerződés érvénytelenségének a megállapítását a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontja alapján is, az ezek kapcsán hivatalból észlelt semmisségi okra figyelemmel.

Megismételték a szerződés alaki hibára alapított érvénytelensége kapcsán kifejtett álláspontjukat, utalva arra, hogy az alperes utólag nem hagyta jóvá az álképviselő eljárását, így valamennyi, a perrel érintett szerződés érvénytelen. Hivatkoztak emellett arra, hogy az alperes képviselőjében eljáró autókereskedő nem rendelkezett az ügynöki tevékenység folytatásához szükséges PSZÁF engedéllyel.

Az árfolyamrés, mint költség tekintetében kiemelték, az általános szerződési feltételek I.26. pontjában foglalt rendelkezés érvénytelenségének megállapítása iránt keresetet nem terjesztettek elő, a bíróságnak pedig a szerződési feltétel tisztességtelenségét nem, csak annak semmisségét kell hivatalból észlelnie. Ismételten utaltak a Kúria közbenső ítéletében foglaltakra, azaz az árfolyamrés, mint

költség feltüntetésének szükségességére, amellyel szemben megítélésük szerint a KÁSZF I.26. pontja csupán általánosságban rögzíti az árfolyamrés maximális mértékét, de nem tartalmazza annak a középárfolyamhoz viszonyított arányát. Érvelésük szerint az alperes viszontkeresettel kérhette volna az árfolyamrés hiányából adódó érvénytelenségi ok

kiküszöbölését, s ebben az esetben vizsgálhatta volna az elsőfokú bíróság a KÁSZF hivatkozott rendelkezésének tisztességtelenségét és érvényessé nyilvánítását.

Álláspontjuk szerint miután az alperes fellebbezése a kereset elutasítására irányul, az egyes szerződési feltételek tisztességtelensége már csak egy megismételt eljárás keretében vizsgálható, ezért ha az ítélet tábla a teljes szerződés érvénytelenségét nem találja megállapíthatónak, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérték.

A fellebbezés **részben alapos.**

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes jogszerűen meghatalmazhatta az autókereskedőt a perbeli szerződések megkötésével, tévesen jutott azonban arra a következtetésre, hogy miután az alperes nem tudta megnevezni azt a személyt, aki a nevében aláírta a szerződéseket, nem állapítható meg, hogy arra jogosult személy járt-e el a szerződések megkötésénél, és ezért azok alaki okból érvénytelenek. Az alperes állította, hogy a szerződéseket képviselőjében eljárva, meghatalmazottjaként az autókereskedő alkalmazottja írta alá.

A jelen ügyben alkalmazandó 1959-es Ptk. (a továbbiakban: Ptk.) 222. §-a értelmében képviseleti jogot - a törvényen, a hatósági rendelkezésen és az alapszabályon alapuló képviseleten felül - a képviselőhöz, a másik félhez vagy az érdekelt hatósághoz intézett nyilatkozattal (meghatalmazás) lehet létesíteni. Az idézett törvényi rendelkezésből következően meghatalmazás a képviselőhöz intézett nyilatkozattal is joghatályosan létesíthető, az ilyen meghatalmazás attól függetlenül érvényes, hogy azt az ellenérdekű féllel közölték-e (BH2000. 115., BDT2013. 2918.). Ez egyben azt is jelenti, hogy ha a képviselt elismeri, hogy a nevében szerződést kötő személy a szerződéskötés során a képviselőjeként járt el, ennek ellenkezőjét a képviseleti jog hiányára hivatkozó másik fél köteles bizonyítani (Pp. 164. § (1) bekezdés). Jelen esetben azonban a felperesek erre vonatkozó bizonyítást nem ajánlottak fel.

Lényeges emellett, - hogy amint arra az alperes helytállóan hivatkozott -

a fentiekől eltérő álláspont elfogadása esetén a szerződéseket aláíró személyt az alperes álképviselőjének kellene tekinteni. Álképviselő esetén viszont a képviselt személy utólag is jóváhagyhatja az álképviselő eljárását, s ez esetben úgy kell tekinteni, mintha az álképviselő szabályszerű meghatalmazással járt volna el (Ptk. 221. § (1) bekezdés, BH1993. 181. BH1994. 501.). Az alperes a perbeli szerződéseket aláíró személy eljárását utólag több ízben is jóváhagyta: egyrészt azzal, hogy a kölcsönszerződést a maga részéről maradéktalanul teljesítette, hiszen

a kölcsönösszeget nem vitásan hiánytalanul folyósította az I. r. felperesnek. Másrészt a kölcsönszerződést módosító megállapodás megkötésével, abban ugyanis a felek rögzítették, hogy a módosító szerződés az eredeti kölcsön- kezési és opciós szerződés része, amivel kifejezésre juttatták, hogy az eredeti szerződésekben foglaltakat - a módosító szerződésben megjelöltek szerinti részben megváltozott tartalommal - magukra nézve kötelezőnek tekintik.

Végül utal e kérdés kapcsán az ítélet tábla arra, hogy a szerződések felperesek által megjelölt alaki hibájára legfeljebb az alperes hivatkozhatna. Az alperes képviselőjében

eljárt személy képviseleti jogosultságának esetleges hiánya a felperesek számára semmiféle hátrányt nem jelentett, maguk sem hivatkoztak arra, hogy az alperessel nem kötöttek volna szerződést, vagy más tartalommal kötötték volna azt meg, ha olyan személy járt volna el az alperes képviseletében, aki vitathatatlanul rendelkezett képviseleti joggal. Tény, hogy az alperes a maga részéről a kölcsönszerződést teljesítette, az I. r. felperes a kölcsön összegét felvette, így egyértelmű, hogy az alaki hibára való hivatkozással azt kívánja elérni, hogy szabaduljon a szerződés alapján őt terhelő kötelezettségek teljesítése alól. Ez pedig sérti a rendeltetésszerű és jóhiszemű joggyakorlás Ptk. 4. § (1) bekezdése és 5. § (2) bekezdése szerinti követelményét.

A felperesek fellebbezési tárgyaláson előterjesztett álláspontja szerint a perbeli szerződések azért is érvénytelenek, mert az alperes nem rendelkezett a PSZÁF engedélyével ahhoz, hogy pénzügyi szolgáltatás közvetítésére jogosult ügynök igénybevételeével végezzen pénzügyi szolgáltatási tevékenységet. Az alperes állította, hogy a (R.) együttműködési megállapodás alapján végzett tevékenysége a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) szerződéskötéskor hatályos 2. számú melléklet I. fejezet 12. pont b) alpontja szerinti ügynöki tevékenység volt, amelyet az autókereskedő gazdasági társaság a Felügyelet engedélye nélkül végezhetett a Hpt. 3. § (9) bekezdése alapján. Az ítéletábra sükségtelennek találta annak vizsgálatát, hogy a perbeli szerződések megkötésénél eljár (R.) a Hpt. 2. számú melléklet I. fejezet 12. pont a) vagy b) alpontja szerinti ügynöki tevékenységet végzett az alperes számára, s hogy ehhez képest ez a tevékenység bejelentési vagy engedélyezési kötelezettség alá esett. A Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint ugyanis az a szerződés semmis, amely jogszabályba ütközik, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következetes bírói gyakorlat szerint a más jogági szabályokat sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy ha ez a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható (eBDT2006. 1450, eBDT2000. 97). A Hpt. sem a Felügyelet részére történő bejelentés, sem a Felügyelet engedélyének hiányában végzett ügynöki tevékenység keretében kötött polgári jogi szerződésekhez nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét, így a

Pf.II.20.974/2013/7. szám

- 7 -

bejelentés vagy az engedélykérés elmulasztása legfeljebb felügyeleti intézkedést vonhatott volna maga után, de nem eredményezi az alperes által kötött szerződések érvénytelenségét.

A felperesek keresetükben a perbeli kölcsönszerződés egésze érvénytelenségének megállapítását - annak alaki hibáján túl - arra alapítottan kérték, hogy az nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), c), d) és e) pontjában írt követelményeknek. A Kúria a 6/2013. Polgári jogegységi határozata 5. pontjának indokolásában rámutatott, ha a fél megállapítás iránti keresetében több érvénytelenségi okra is hivatkozik, a bíróság valamennyi érvénytelenségi okot köteles vizsgálni és ítéletében meg kell állapítania, hogy mely szerződési rendelkezések érvénytelenek, az alaptalanul hivatkozott érvénytelenségi okok tekintetében pedig a keresetet el kell utasítania. Helyesen járt el ennek megfelelően

az elsőfokú bíróság, amikor érdemben vizsgálta mindazokat az érvénytelenségi okokat, amelyekre alapítottnak a felperesek a kölcsönszerződés egésze érvénytelenségének megállapítását kérték. Ítéletének indokolásából kitűnően az a), a d) és az e) pontokra alapítottnak nem találta megállapíthatónak a szerződés semmisségét, ezért az ítélet tábla a szerződés tárgya, a törlesztő részletek száma, összege és a törlesztési időpontok, valamint a hiteldíj alperes általi megváltoztatására alapot adó körülmények részletes meghatározásának hiányában megjelölt érvénytelenségi okok tekintetében a keresetet az elsőfokú bíróság által elutasítottnak tekintette. A felperesek az elsőfokú bíróság ítélete ellen nem terjesztettek elő fellebbezést sem annak rendelkező része, sem indokolása ellen, így az elsőfokú ítéletnek a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), d) és e) pontjára alapított keresetet elutasító rendelkezése első fokon jogerőre emelkedett, következésképpen annak felülbírálatát a felperesek fellebbezési ellenkérelmükben megalapozottnak nem kérték.

Nem ért egyet az ítélet tábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, miszerint a perbeli kölcsönszerződés az ún. árfolyamrés, mint költség éves %-os értéke szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt is érvénytelen, de az alperesi fellebbezésben kifejtettektől eltérő indokok alapján.

Az alperes által sem vitatott tény, hogy a kölcsönösszeg folyósításakor a KÁSZF III.8. pontja alapján vételi, az I. r. felperes általi törlesztések elszámolásakor pedig a KÁSZF V.4. pontjában foglaltaknak megfelelően eladási árfolyamon végezte, illetve végzi el a forint svájci frankra történő átszámítását, tehát valóban alkalmaz ún. árfolyamrészt. A Kúria az EBH2013. G.10 szám alatt közzétett eseti döntésében akként foglalt állást, hogy a lakossági, fogyasztási kölcsönszerződésben a kétnemű devizaárfolyam (vételi és eladási árfolyam) alkalmazása során felmerülő különbözet költségnek minősül, mely mértéke feltüntetésének hiánya a szerződés semmisségét eredményezi. Jelen esetben a KÁSZF I.26. pontja meghatározza ugyan az árfolyamrés fogalmát, és megjelöli annak maximális éves %-os értékét is, olyan rendelkezést viszont sem az egyedi szerződés, sem a KÁSZF nem tartalmaz, amelyből a felperesek számára kitűnné, hogy ez az árfolyamrés az I. r. felperes

fizetési kötelezettségeként jelentkező költség. Lényeges ugyanakkor, hogy a Kúria a hivatkozott határozatában egy olyan tényálláshoz kapcsolódóan állapította meg, hogy az árfolyamrés költségként való feltüntetésének a hiánya a kölcsönszerződés semmisségét vonja maga után, amely szerint nem volt vitatott, hogy a folyósításkor a pénzügyi intézmény a devizát átváltotta forintra, majd a törlesztésekkor a forintot visszaváltotta devizára, vagyis konverziós szolgáltatást nyújtott, ezért a kétnemű árfolyamot jogszerűen alkalmazta. A perbeli esetben viszont a peres felek nem vitásan deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amelynek alapján az alperes forintban folyósította az I. r. felperes részére a kölcsön összegét, az I. r. felperes ebből eredő tartozását vételi árfolyamon átszámítva tartja nyilván, az I. r. felperes pedig forintban köteles a kölcsönt és kamatait törleszteni akként, hogy azt az alperes - eladási árfolyamon - devizára számítja át, és számolja el az I. r. felperes devizában nyilvántartott tartozására. Ténylegesen azonban az alperes nem adott el devizát az I. r. felperesnek és nem vesz tőle devizát. Az I. r. felperes a szerződés alapján nem kérhette devizában folyósítani a kölcsön összegét és

nem is jogosult devizában törleszteni azt. Az alperes ugyan a szerződés alapján devizában tartja nyilván az I. r. felperes tartozását és devizában számolja el az I. r. felperes törlesztését, de ez csak elszámolási alap, a felek egymás közötti jogviszonyában a forint és a svájci frank közötti átváltásra nem kerül sor, az alperes a perbeli kölcsönügylet során pénzváltásra irányuló kiegészítő pénzügyi szolgáltatást nem nyújt az I. r. felperesnek, a forint és a svájci frank relációjában csak egy számtani műveletet végez el a kölcsön folyósításakor illetve a törlesztések átvételekor.

A peres felek egymás közötti jogviszonyában nincs jelentősége annak, hogy az alperes milyen forrásból nyújtotta a kölcsönt az I. r. felperesnek. Az alperes harmadik személy szerződési partnerével kötött esetleges refinanszírozási ügylete a felek szerződéses jogviszonyán kívül eső körülmény. Ha az alperesnek az általa 3. személlyel kötött refinanszírozási ügylettel összefüggésben átváltási költsége merül fel, ezt a szerződésben kikötött ügyleti kamat meghatározásakor kalkulálhatja, de átváltás címén külön díjazást nem számíthat fel, mert ilyen szolgáltatást az I. r. felperesnek nem nyújt. Az nem vitatható, hogy az I. r. felperes tartozásának svájci frankban történő nyilvántartása következtében az alperesnek az általa folyósított forintösszeget és az I. r. felperes által teljesített törlesztő részleteket át kell számítani svájci frankra, ezzel az átszámítással azonban nem nyújt szolgáltatást az I. r. felperesnek, így az azzal felmerülő adminisztráció költségét vagy az ügyleti kamat, vagy a kezelési költség mértékének meghatározásakor veheti számításba.

Összegzésként megállapítható, hogy az eltérő (vételi és eladási) árfolyamon való elszámolás eredményeként az alperes olyan többletdíjazáshoz jut hozzá, amellyel szemben nem áll szolgáltatás, következésképpen a szerződésnek ez a kikötése megbontja a felek közötti egyensúlyt, az alperes oldalán egyoldalú előnyként, a fogyasztó oldalán hátrányként jelentkezik, ezért a Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen. (BDT2012. 2739).

Megjegyzi az ítéletábra, ebből a szempontból közömbös, hogy a szerződés árfolyamrés, mint költség elszámolására vonatkozó rendelkezése főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésnek minősül vagy nem. Átlagos köznap ismeretekkel rendelkező fogyasztó számára ugyanis a terjedelmes, bonyolult szerkezetű és megfogalmazású szerződés és alperesi üzletszabályzat elvárható gondosságú áttanulmányozása alapján sem lehetett világos, érthető illetve felismerhető, hogy az alperes egy ténylegesen nem nyújtott konverziós szolgáltatás ellenértékét is fel kívánja számítani vele szemben, így az alperesi szolgáltatás és a felperesi ellenszolgáltatás különmemű árfolyamon való átszámítására vonatkozó szerződési kitételek tisztességtelenségének megállapítása nem ütközik a Ptk. 209. § (5) bekezdésében előírt korlátozásba. Mindennek a per jelenlegi szakaszában olyan értelemben van meghatározó jelentősége, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdése szerinti semmisség - adott esetben egy költségelem feltüntetésének vagy százalékos meghatározásának elmaradása - csak az egyébként tisztességesnek minősülő, érvényes szerződési feltételek hiányának jogkövetkezménye lehet (BDT2014. 3058), az érvénytelen szerződési feltételből ugyanis jogok és kötelezettségek nem keletkeznek. Mivel a perbeli szerződés árfolyamrés alkalmazását lehetővé tevő rendelkezése semmis, az alperes

árfolyamrés, mint költség felszámítására nem jogosult, így az, hogy egy semmis szerződési rendelkezésen alapuló, következésképpen a felperesekkel szemben nem érvényesíthető költséget nem tüntetett fel a szerződésben kifejezetten, a szerződés érvénytelenségét nem eredményezheti.

Az elsőfokú bíróság a kezesi és az opciós szerződést kizárólag azok járulékos jellege folytán minősítette érvénytelennek, miután a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapíthatónak találta. A fent kifejtettek szerint azonban a felperesek által megjelölt okok egyike alapján sem minősíthető a kölcsönszerződés a maga egészében érvénytelennek, így pusztán a járulékos jellegük alapján a kezesi és az opciós szerződés sem lehet érvénytelen.

A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés egészét érintő érvénytelenségi okok mellett a szerződés több pontjának érvénytelenségét azok tisztességtelensége címén is kérték megállapítani. Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán ezen egyes pontok érvénytelenségére vonatkozó kereset megalapozottságát nem vizsgálta, ezért e körben az elsőfokú eljárás folytatása és e kereseti kérelmek elbírálása szükséges.

Minderre figyelemmel az ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, és az elsőfokú bíróságot a per további tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kell a felperesek által megjelölt szerződési pontok érvénytelenségét, és az e körben hozott döntés

- 10 -

függvényében kell állást foglalnia a pervesztesség és pernyertesség arányához viszonyítva a feljegyzett kereseti illeték és a peres felek elsőfokú eljárásban felmerült költségeinek viseléséről.

Az ítéltábla észlelte, hogy - az 5/2013. Polgári jogegységi határozat 2. a) pontja szerint számított - 3 186 900 Ft összegű fellebbezési érték alapján az Itv. 46. § (1) bekezdésében előírt mértékű 255 000 Ft fellebbezési illetékkel szemben az alperes csak 48 000 Ft-ot rótt le, ezért a különbözetként jelentkező 207 000 Ft illeték megfizetésére hivatalos lelet készítésének terhével kötelezte (Itv. 73/A. § (3) bekezdés).

A részítélettel elbírált fellebbezési kérelem tekintetében az alperes teljes egészében pernyertes lett, ezért az ítéltábla a felpereseket kötelezte az alperes fellebbezési eljárási költségeinek megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. Az alperes ezen másodfokú perköltsége összegének meghatározásakor figyelembe vette az alperes által lerótt illetve leletezés terhe mellett lerovandó 255 000 Ft illetéket, míg a fennmaradó 100 000 Ft az alperes jogi képviselővel összefüggésben a másodfokú eljárásban felmerült - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és 4/A. § (1) bekezdése alapján meghatározott - ügyvédi munkadíj.

Szeged, 2014. május 21.

Dr. Szeghő Katalin sk. Zánócné dr. Ocskó Erzsébet sk. Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke táblabíró előadó bíró